

נודה מאד לכל מי
שיכול לסייע בכיסוי
הוצאות ההדפסה.
להנצחות
לע"נ וכרי"ב,
נא לפנות למייל
mdh036194741
@gmail.com

דברי השירה

ויזבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמס (דברים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א
רב ביהכ"נ יזברי שירי ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל mdh036194741@gmail.com

פרשת דברים

כדי להוכיח צריך קודם לתת הרגשה נעימה

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב" (א' - א').
כותב רש"י, לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל.

כתוב כאן שמשה רבינו אמר להם תוכחות וגם בזמן אמירת התוכחה נזהר בכבודם. רואים עד היכן נקיות המידות מגיע, שאע"פ שהוא היה חייב להגיד להם תוכחות בכל זאת התחשב בהם ונזהר שהתוכחה תהיה בצורה מכובדת ולא סתם להעניש אותם יותר מכפי הצורך.
ויש לשאול, שבתוכחות הכתובות בהמשך הפרשה, משה מוכיח אותם על כל החטאים שעשו במדבר, חטא המרגלים וכו', ושם לא נראה שמשה רבינו חשש לכבודם של ישראל וכתב אותם ברמז, אז למה כאן כתב רק ברמז?

אבי מורי זצ"ל תירץ שמשה רבינו מלמד אותנו היאך הדרך הנכונה כדי להוכיח בן אדם, בוודאי שעל האדם להוכיח את חברו כפי שכתוב בתורה "הוכיח תוכיח את עמיתך" ובפרט שכל ישראל ערבים זה לזה, וכתוב בחז"ל (שבועות דף ל"ט ע"א) מי שבידו למחות ואינו מוחה נענש כאילו הוא עשה, אבל עלינו לדעת איך צריך להוכיח את השני, אם מוכיחים בשפה קשה הדברים לא יתקבלו על דעת חברו, לכן צריך להוכיח בעדינות ובנעימות, בשפה רכה ונעימה, אולי אפילו דרך מליצה לטוב, ליתן את ההרגשה הטובה לשני, ורק אחרי שהשני מרגיש שהוא רוצה את טובתו ונמצא קרוב לליבו אז יכול לעבור לשלב של תוכחה גלויה וישירה, לכן משה רבינו פתח את התוכחות בצורה עדינה ובדרך רמז [בדרך רמז האדם מוכן לקבל, כי הוא לא נפגע, והוא לא מתבייש] ולאחר שמשה רבינו דיבר אל ליבם של ישראל אז אמר את התוכחות באופן גלוי וישיר.

כעין זה אמר הרב מפוניבז' זצ"ל שכתוב בפרשת ויצא (כ"ט - ב', ג', ד', ה', ו', ז') "וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים והאבן גדלה על פי הבאר, ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקו את הצאן והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה, ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם ויאמרו מחון אנחנו, ויאמר להם הידעתם את לבן בן נחור ויאמרו ידענו, ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עם הצאן, ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסוף המקנה השקו הצאן ולכו רעו", יש לשאול למה יעקב אבינו ניגש אליהם להוכיח אותם, הרי לא הכיר אותם, אז למה שהם יקבלו את דבריו? לכן כתוב כאן שיעקב התחיל לשוחח איתם בדידות ובהרגשה טובה לפני שהתחיל להוכיח אותם, עד כדי כך שהתורה כתבה שיעקב אמר להם "אחי", וכל זה ללמדנו שיעקב התחיל לדבר איתם עם מילה טובה, כי מי שמתחיל עם מילה טובה הוא יכול להגיע ללב של השני ואחר כך להוכיח אותו אם צריך לכך.

היסוד מכל הדברים שאם האדם בהתחלה יגיד מילה טובה לחברו הוא יצליח לדבר ללב של חברו בכל תחום שהוא, וחברו יסכים לקבל ממנו.

גדול שכר השתיקה

"אל תתגרו בם כי לא אתן לכם מארצם עד מדרך כף רגל כי ירשה לעשו נתתי את הר שעיר" (ב' - ה').
כותב רש"י (בד"ה ירשה לעשו), מאברהם, עשרה עממים נתתי לו, שבעה לכם וקיני וקנזי וקדמוני הן עמון ומואב ושעיר, אחד מהם לעשו והשנים לבני לוט, בשכר שהלך אתו למצרים ושתק על מה שהיה אומר על אשתו אחותי היא, עשאו כבנו.

ויש להעיר, מתי היה המעשה עם לוט, זה היה בדור של אברהם אבינו, שאם לוט לא היה שותק היו הורגים את שרה [שהיא דודתו], ובכל זאת לוט קיבל שכר על שתיקתו אחרי שש דורות!

עכשיו שאנחנו נמצאים בתקופת בין המצרים שחורבן בית המקדש הגיע על כלל ישראל בגלל שנאת חינוס, ובנוסף לזה שאנחנו בימים שיש נגיה בעולם שהקב"ה מצפה מאתנו להתחזק ולהשתפר, הדבר הראשון שעלינו להתעורר הוא לקיים את הפסוק במשלי (כ"א - ג') "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו", וכל זה מחזק אותנו לדעת שאם הקב"ה נותן שכר על שתיקה גם לאחר שש דורות ודאי שכדאי להתחזק בזה, ועל"ז שהאדם יכול להגיע לדרגות גבוהות יותר, ובזה הוא גם מתרחק מאיסור לשון הרע שזהו הגורם לשנאת חינוס!

נקיות הלשון

כתוב בפרשה (ב' - ט') "ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה" ובהמשך, כשהתורה מדברת על בני עמון, כתוב (שם י"ט) "וקרבת מול בני עמון אל תצרם ואל תתגר בם" [ולא כתוב מלחמה].
כותב רש"י, לא אסר להם על מואב אלא מלחמה, אבל מיראים היו אותם ונראים להם כשהם מזויינים, לפיכך כתיב (במדבר כ"ב - ג') ויגר מואב מפני העם שהיו שוללים ובוזזים אותם. אבל בבני עמון נאמר (פסוק י"ט) ואל תתגר בם, שום גרוי, בשכר צניעות אמם שלא פרסמה על אביה כמו שעשתה הבכירה, שקראה שם בנה, מואב.

אפילו שגם בעמון היה רמז לבן עמי, מכל מקום הלשון היה יותר זהיר ונקיות הדיבור מ'מואב', לכן הקב"ה נתן שכר לאחר מאות שנה לבני עמון, שאסור לעשות איתם מלחמה ואסור לצער אותם, כל זה בגלל שהיא דברה בלשון נקיה, ועל זה צאצאיה קבלו שכר.

הלימוד בשבילנו, שעלינו להיזהר לדבר כמה שיותר בלשון נקיה, בלשון שמתאים ליהודי, וכך אפשר לקבל זכויות שאי אפשר לתאר. על אחת כמה וכמה עלינו להפנים עד כמה מילה של פגם יכול 'להרוס' חלילה.

ע"י אמונה הקב"ה עוזר בדרכים הלא צפויות

"ותקרבון אלי כלכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ... וייטב בעיני הדבר... (א' - כ"ב, כ"ג).

כותב רש"י (בד"ה וייטב בעיני הדבר), בעיני ולא בעיני המקום.

השאלה נשאלת, לכאורה משה רבינו היה עם הרבה אמונה שכל מה שהקב"ה נותן זה טוב, אז למה הסכים איתם?

ראיתי בספר קומוץ המנחה שהסביר שמבואר במסכת יבמות (דף ק"ה ע"ב) "המתפלל צריך שיתן עינו למטה ולבו למעלה", לכאורה מאמר זה בא ללמדנו איך צריכים לעמוד לפני הקב"ה, והאמת היא שזה בא ללמדנו עוד יותר מזה, שכל פעם שהאדם עושה פעולה עליו להרגיש שהלב מחובר להקב"ה [ולבו למעלה] ומאיך עליו לעשות השתדלות [לכן עינו למטה], משה רבינו הסכים לשליחות המרגלים אך ורק בגדר השתדלות כי לא היה לו שום ספק במה שהאמין, לכן כתוב "וייטב בעיני הדבר" שרק בעיניו היה בגדר השתדלות, מה שאין כן כלל ישראל ששלחו את המרגלים כדי לבדוק אם לכבוש או לא, ולראות אם זה טוב עבורם.

הלימוד בשבילנו שעלינו להאמין מכל הלב ברבוננו של עולם ולפעמים כשנראה שהדבר לא שייך בכלל שיתקיים אעפ"י יש להשתדל ולסמוך רק על הקב"ה! כי הקב"ה יכול לעזור בדרכים שאין לנו שליטה עליהם, ופתאום צומח הישועה ממקום שלא היה נראה לנו.

סיפר השבוע ידידי המגיד רבי שלמה לוינשטיין שליט"א בשם יו"ר אתרא קדישא רבי דוד שמידל שליט"א, ידוע שהסתובב בכל בתי החיים בכל העולם כולו להציל קברי ישראל משמד, ובשנת תשנ"ח היתה שמועה שהשלטון בבלארוס החליטה להרוס את בית החיים הנמצא בעיר גרוזנא ולבנות על זה שכונה שלימה, לאחר שפינו את כל העצמות במחסני העיריה הגיעה הבשורה המרה באזנו של רבי דוד ומיד התחיל לפעול בכל הכוחות והצליח להשיע את התנגדותו לאנשי העיריה המקומית, אמר לשליח שנסע לשם "אפילו שידחו אותך אל תחכה, כי אם דוחים הענין לא יצא לפועל, אל תתייאש גם אם נראה לך שדוחים אותך, ותשתדל לקיים את הפסוק (כי תצא כ"א - כ"ג) 'כי קבור תקברנו ביום ההוא'". כשהשליח הגיע לפנות בוקר לעיריה הוא הציג את עצמו לעובד העיריה, הפקיד ענה לו "האחראי לא נמצא", אמר השליח "אין בעיה, אחכה עד שיחזור", הפקיד ניסה להתנער ממנו ואמר לו "האחראי צריך לבא רק בעוד שבועיים", אמר השליח "אין בעיה, יש לי מספיק מזון, אחכה כאן שבועיים", הפקיד הבין שאין מה להתחמק ממנו, התקשר לאחראי ולאחר זמן קצר האחראי הגיע, אמר השליח לאחראי שרצונו לקחת את כל העצמות כבר היום וחייב שיתן לו אישור לכך, האחראי הבין שהוא חזק ברצונו, חתם לו על ההיתר, מיד לאחר מכן הגיע השליח עם נהג משאית גדולה למחסני העיריה ופינו את כל המחסנים במשאית, לאחר שמלאו את המשאית ונסעו לבית הקברות אמר הנהג "אין לי כוח", אמר לו השליח "חייבים לגמור הכל היום", וביקש מהקב"ה שיעזור לו לגמור את הכל, מיד הרגיש השליח שאחד דופק לו על הכתף, השליח מסתובב ורואה יהודי הנראה אברך צעיר, שאל אותו השליח "מה אתה עושה כאן?", אמר האברך "אני כאן עם חמישים אנשים, כולנו הגענו באוטובוס כדי להתפלל על הקברים", השליח הרגיש שהכל מאת השם וסיפר לו באיזה מצב הוא נמצא כעת וחייב את עזרתם, מיד כל החמישים יהודים הורידו את כל העצמות מהמשאית וקברו את כולם עוד באותו יום!

זה החיזוק בשבילנו בימים אלו, שלפעמים אנו חושבים שאין כבר מה לעשות ושאין פתרונות, אבל אם נסמוך רק על הקב"ה הוא יעזור לנו.

גומל נפשו איש חסד

מרון החפץ חיים זצ"ל כותב, מבואר בחז"ל שבגלל שנאת חינוס נחרב בית המקדש, זאת אומרת שכל זמן שלא סלקנו מידה זו לא שייך שיבנה בית המקדש, אם שנאת חינוס החריב את ביהמ"ק על אחת כמה וכמה שזה יגרום שהבית המקדש לא יבנה, מה שווה מה שאנחנו מתפללים אם אנחנו לא מתקנים עוון זה. על כרחך שעלינו לעבוד על זה, לסלק את שנאת החינוס, להרבות בבין אדם לחברו, להסתכל עם עין טובה על אחרים, לחפש רק את טובת האחרים, וכך יבנה בית המקדש במהרה.

מספרים שלפני מלחמת עולם השניה רצה מרון הסטייפלר זצ"ל מאוד לרכוש את הספר אמרי משה של הרב משה סוקולבסקי זצ"ל [היה ראש ישיבת בריסק הקטנה], והיות שלא היה לו כסף שלח רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל מכתב לבריסק לבקש ספר פגום אמרי משה שממלא לא למכירה. הפקיד שהיה במשרד הישיבה חשב לזרוק את המכתב, וכשרבי משה סוקולובסקי ראה את המכתב התעניין אצל פקיד הישיבה על תוכנו, הפקיד אמר "יש בחור בשם יעקב ישראל קניבסקי שביקש ספר פגום", אמר רבי משה "בחור רוצה ללמוד? תשלח לו ספר טוב, לא ספר פגום!". עם המלחמה נחרב כל ליטא, חיפשו את הספר אמרי משה כדי להדפיסו שוב, והספר היחיד שמצאו היה אצל הסטייפלר.

רואים שהקב"ה קיים את הפסוק במשלי (י"א - י"ז) "גומל נפשו איש חסד", כשהאדם עושה חסד זה לעצמו, אם נתאר לעצמנו שרבי משה היה שולח לסטייפלר ספר פגום אז לא היה את הספר אמרי משה השלם, בזכות הלב טוב שהיה לרבי משה עבור אחרים זה הציל את ספרו.

לפני כמה ימים היה היארצייט של מזורי ורבי מרון הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, אביו זצ"ל היה רב בעיר גרוזנא. וכשהוא נפטר היו דיבורים מי יהיה רב העיר, רבי שמואל או אחיו הגדול רבי יהושע. אנשי העיר מאוד רצו את רבי שמואל אבל רבי שמואל לא רצה לפגוע באחיו הגדול לכן התחמק ולא רצה לקבל תפקיד זה, אנשי העיר יצאו לדרך כדי לשאול את בעל אחיעזר רבי חיים עוזר גרוזונסקי זצ"ל, כששמע רבי שמואל שהולכים אליו מיד הלך לרבי חיים עוזר ואמר לו שאינו רוצה לקבל תפקיד זה בשום אופן, וכשהגיע המשלחת לרבי חיים עוזר אמר לאנשי העיר שרבי יהושע יותר גדול לכן הוא יהיה רב העיר, רבי שמואל ראה שכמה מאנשי העיר ניסו בכל זאת בכוח לחייב אותו להיות רב העיר, עשה גורל הגר"א ונפל על הפסוק "לך לך מארצך...", החליט לעזוב את העיר למען השלום ולמען אחיו הגדול וכך הגיע לארץ ישראל עם חברו רבי זלמן רוטברג זצ"ל ראש ישיבת בית מאיר. בשעת מעשה חשבו שהוא המסכן כי הפסיד את הזכות של הרבנות ובזמנו היה קשה מאוד לשבת וללמוד ללא תפקיד ציבורי והרבה מאלו שלא היה להם תפקיד יצאו לעבוד ולהסתפק בכמה שעות בודדות ללמוד. לאחר המלחמה השניה נודע לראש הישיבה שכל משפחתו שנשארה בגרוזנא נהרגו וזה שהוא יצא לארץ ישראל ללמוד [היה אז בחור] היה רק לטובתו, שאח"כ נהיה ראש ישיבת פוניבז' והרביץ תורה לאלפים בחייו ובמותו.

רואים שהמידות טובות שלו הצילו אותו ואת כל עולם התורה, וכך יצא החידושי ר' שמואל, וזה המידה שתזרז את בנין בית המקדש! ה' יעזור עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן, ונתחזק בכל הדברים המקרבים אותנו לבניין בית המקדש, ואת הפסוקים הכתובים בתהילים (קל"ז - ה', ו') "אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני, תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי", וכך נזכה לבניין בית המקדש במהרה בימינו אמן.

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית חיה בת רבי רפאל מרדכי אדלר ע"ה נלב"ע ה' מנחם אב תשע"ה

לעילוי נשמת נשמה טהורה

הנערה רחל ע"ה בת יבדלחט"א הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

ת.נ.צ.ב.ה.

נלב"ע כ"ה מרחשון תש"פ

לעילוי נשמת בעל החוט שני

מרון הגאון רבי שמריהו יוסף נסים בן רבי נחום מאיר קרליץ זצוק"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

נלב"ע כ"ג תשרי תש"פ